

РЕЗУЛЬТАТИ ТА АНАЛІЗ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ В УЧНІВ

У статті висвітлено результати та аналіз дослідно-експериментальної роботи щодо підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій в учнів.

Згідно з Національною доктриною розвитку головною метою вітчизняної освіти є створення умов для особистісного розвитку і творчої самореалізації кожного громадянина, формування покоління, здатного навчатися впродовж життя на основі розвитку цінностей громадянського суспільства.

Питання сутності соціально-ціннісних орієнтацій підрастаючого покоління, ставлення до них людини знайшли віддзеркалення у працях багатьох учених (А. Амброва [1], І. Беха [2; 3], А. Богуш [4], Н. Кічук [5], З. Курлянд [6], Н. Мойсеук [7], А. Семенова [8], В. Сластьоніна [9] та інші).

Вітчизняні та зарубіжні науковці неодноразово зверталися до зазначеної проблеми, але ряд ідей і конкретних рішень повноцінно не враховувався стосовно підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів.

Метою статті є висвітлення результатів та аналізу дослідно-експериментальної роботи щодо підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів, що були отримані нами в результаті розробки та впровадження моделі підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів.

Означена модель була розроблена для унаочнення процесу підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів із виокремленням найбільш значущих складових. На основі теоретичного аналізу розроблена модель доповнена системою педагогічних умов, кожна з яких впливає на певний компонент соціально-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів на основі структури соціально-ціннісних орієнтацій, та модульним характером навчального процесу вищого навчального закладу.

Результатом упровадження розробленої моделі вважаємо підготовленість майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів, що досягається за рахунок урахування визначених педагогічних умов: забезпечення домінування соціально-ціннісного мотиву у структурі мотиваційно-настановчої педагогічної діяльності; обізнаність студентів щодо особливостей формування соціально-ціннісних орієнтацій у дітей молодшого шкільного віку; емоційна насиченість навчально-виховної роботи, спрямованої на опанування майбутніми вчителями початкових класів умінь і навичок формування соціально-ціннісних орієнтацій у дітей молодшого шкільного віку; залучення студентів до діяльності з оцінювання та самооцінювання власної підготовки щодо формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів.

Разом із тим модель ураховує включення студентів до практичної діяльності під час соціально-педагогічної практики.

Для реалізації експериментальної моделі було розроблено спецкурс "Основи формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів майбутніми учителями початкової школи" в межах курсу "Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України".

Метою змістових модулів розробленого спецкурсу стало оволодіння комплексом знань: категоріальний апарат у межах зазначеної проблеми; конкретизація особливостей молодшого шкільного віку щодо формування соціально-ціннісних орієнтацій; визначення сутності та структури соціально-ціннісних орієнтацій учителів початкової школи та характеристики соціально-ціннісних орієнтацій учителів початкової школи за компонентами: мотиваційно-настановчий, змістовий, операційно-рефлексивний та оцінний.

Основними завданнями змістових модулів є формування у студентів відповідних умінь і навичок: діагностика соціально-ціннісних орієнтацій молодших школярів; самодіагностика розвитку соціально-ціннісних орієнтацій учителів початкової школи як за комплексом тестів, так і за запропонованою експериментальною методикою; визначення й аналіз рівнів сформованості соціально-ціннісних орієнтацій у дітей та їх корекція; розробка і проведення занять за обраним напрямом (тренінги, методики, ігри і т. ін.) з метою формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів.

Дані діагностик прикінцевого етапу дали змогу констатувати відповідні зміни в рівнях підготовленості студентів до формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів.

Для аналізу результатів експериментальної роботи нами було використано Q-критерій Розенбаума [10]. За методикою обчислення Q-критерію нами було складено відповідні таблиці: індивідуальні рівні підготовленості у вибірках студентів експериментальних (ЕГ) та контрольних (КГ) груп.

Наочно позитивну динаміку підготовленості майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів контрольної групи подано на рис. 1. За графіком показники рівнів підготовленості майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій у молодших школярів контрольної групи на початку експерименту та після реалізації формувального етапу експерименту практично не відрізняються.

КГ на констатувальному етапі	16	68	5	23	2	9
КГ на прикінцевому етапі	15	64	6	25	2	11
ЕГ на констатувальному етапі	16	64	6	25	3	11
ЕГ на прикінцевому етапі	3	11	16	64	6	25

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Ахияров К.Ш., Амиров А.Ф. Формирование ценностных ориентаций будущих учителей // Педагогика. – 1999. – № 3. – С. 50-54.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. – К.: Либідь, 2003. – Кн. 1. – 280 с.
3. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. – К.: Либідь, 2003. – Кн. 2. – 344 с.
4. Богуш А.М. Духовні цінності сучасної парадигми виховання // Виховання і культура – 2001. – № 1. – С. 5-8.
5. Кічук Н.В. Формування творчої особистості вчителя: Монографія. – К.: Вища шк., 1994. – 156 с.
6. Курлянд З.Н. Професійна усталеність вчителя – основа його педагогічної майстерності: Учбовий посібник. – Одеса: Одес. держ. педагог ін-т, 1995. – 160 с.
7. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: КДНК, 2003. – 615 с.
8. Семенова А.В. Розвиток професійної компетентності фахівця засобами парадигмального моделювання (інтерактивний тренінг): Навч.-метод. посібник. – Одеса: СВД Черкасов М.П., 2006. – 130 с.
9. Слостенін В.А., Чижанова Г.И. Введение в педагогическую аксиологию: Учебное пособие для студентов ВУЗов. – М.: Академия, 2003. – 192 с.
10. Сидоренко Е.В. Методы математической обработки в психологии. – СПб.: ООО "Речь", 2000. – 350 с.

Матеріал надійшов до редакції 10.09.2007 р.

Колбіна Л.А. Результати та аналіз експериментальної роботи в контексті підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій в учнів.

В статті представлені результати та аналіз дослідно-експериментальної роботи в контексті підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування соціально-ціннісних орієнтацій у учнів.

Kolbina L.A. The Results and Analysis of Research and Experimental Work Concerning the Primary School Future Teachers Preparation to Pupils' Socially-Valued Orientations Formation.

The article sheds light on the results and the analysis of research and experimental work concerning the primary school future teachers preparation to the pupils' socially-valued orientations formation.